

Landskap: Småland *Upptecknat av:* Harald Nilsson
Härad: Sunnerbo *Adress:* Kung Oscarsväg 7, Lund
Socken: Lidhult *Berättat av:* Klas Bjelke
Uppteckningsår: 1936 *Född år* 1851 *i* Hallasjön

Uppteckningen rör

Bot mot kikhosta.	sid.1.
Ta mjölk.	" 2.
Ägg i lindan.	" 3.
Julbloss.	" 4.
Bränna svedja.	" 5-6.
Skjuta tjäder och orre vid lykta.	" 7.

Småland
Svanerbo hd
Tidhult bn

5435

Appt N. Nilsson
Ben Elias Bjelke
J. 1857

Bot mot kikhosta.

1936

Ett sätt att bota kikhosta var att dricka vatten ur en dödskalle. Man skulle ta litet vatten ur sju spannar och hälla det i skallen och sen dricka av den. Meddelaren hade själv fått göra det när han var liten och det hjälpte.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1.

Småland
Småarbo
Västervik
april 1956

5435

Ta mjölk.

Uppf. Karolinska
Ber Klas Bjelke
född 1851 i Kalmar

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
2.

Där var en käring under Gräselst (en gård) som kunde trolla.

Gubben hette Janne och han kunde också trolla. Vad käringen hette hade meddelaren glömt. Hon brukade mjölka i strumpeband och så kärnade hon smör vid bäcken. Om påskdagsmorgon innan solen gick upp brukade hon kliva upp på ensten och ropa: "kossa, kossa kille geta va mjölk du har ska du ge mek na."

5435

Ägg i lindan.

När ett barn var fött skulle en lägga ett ägg i "löjen"
(lindan) för att de skulle bli vitskinnade och granna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
3.

5435

Julbloss.

På juldagen hade de alltid julabloss när de for till julottan i kyrkan. När de kom fram lade de alla blossen i en hög utanför kyrkan också brann de under hela gudstjänsten. Blossen bestod av en bunt med en g r a n g j o r d. Tjärveden fick man bl.a. av f o r n a skogstoppar med tjär i.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
4.

5435

Bränna svedja.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5.

Att svedja benämndes här bränna s c h a j a eller bränna f ä l l a. "I min barndomstid", sade meddelaren "brände de schaja vart år. Och de fällde den bästa skogen och brände upp alltsammans. På den tiden hade de inte delat på hemmanen utan en kunde få gå i åtta dagar och leta efter sina kreatur."

Det som skulle brännas högs på vintern och sedan brändes det innan vårarbetet började. Man vidtog åtgärder för att hindra eldens spridning allt efter belägenheten av den plats där man brände. Om det t.ex. var öar ute i mader behövde man inte vidtaga några särskilda anstalter. Annars röjdes brandgator runt fällan. Efter bränningen skulle man röja svedjan och då tog man de obrända grenarna och stockarna och lade i högar, och sen brändes detta följande år. (Efter rågskörden?.H.N.) En del av de obrända stammarna användes till att g ä r s l a med kring svedjan. Gärdsgården byggdes med "kors och slanor, så tätt så tätt." Efter bränningen sattes potatis. De satte på så

5435

sätt att man lade en potatis i askan på marken och sedan hackade man upp en liten jordhög över den med en spetsig hacka. När potatisen plockats upp på hösten såddes råg och även denna hackades ner. Rågen såddes tunt. Den skar med skärbor, som mera på skämt kallades "krumjäkla". Det var s k ö r a k ä r i n g - e r n a, som skar säden. De brukade alltid kiva om vem som kunde skära fortast. "Folk gick te hinandra och hjälptes åt." Karlarna band och krakade säden eller satte upp dem i skylar.

Ibland tog man 2 rågskördar på svedjan. Efter rågen togs en grässkörd och sedan kom skogen igen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
6.

5435

Skjuta tjäder och orre vid lykta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
7.

Man brukade förr skjuta tjäder och orre på kvällarna, vid skenet av en "lykta", sen de hade satt sig i träden. Det kallades att s p i a. Man hade en lykta, som var gjord av bandjärn och ringar och som enligt meddelarens beskrivning liknade en blosskorg och denna hängde i en h ä n k e l i ändan på en lång stake. Hur lyktan för övrigt såg ut och om man hade tjärstickor i den eller vad man hade som lyste, kunde meddelaren ej klara ut. Sedan man letat upp träden som fåglarna satt i, man hade tidigare på kvällen iakttagit var de satte sig, sträckte man upp lyktan så att den lyste på en fågel och så sköt manden. När skottet hade gått var det bara att sätta ner lyktan på marken ett tag, så blev de andra fåglarna sittande kvar och sen kunde man lysa på nästa och skjuta igen.